

UDC 930.85 (4—12)

YU ISSN 0350—7653

ACADEMIE SERBE DES SCIENCES ET DES ARTS

COMITE INTERACADEMIQUE DE BALKANOLOGIE
DU CONSEIL DES ACADEMIES DES SCIENCES ET DES ARTS
DE LA R.S.F.Y.

INSTITUT DES ETUDES BALKANIQUES

BALCANICA

ANNUAIRE DE L'INSTITUT DES ETUDES BALKANIQUES

XXI

BELGRADE
1990

BALCANICA XXI, Beograd 1990, 1—411.

ред значајних, пригодних издања других аутора, Мирјана Шаkota је много допринела сјају скоро одржане свечане прославе поводом осам векова постојања овог славног Немањинског манастира. Њене хумане, топле речи посвете „Људском разуму“ за који верује да неће допустити да природна целина Манастира, предодревена на вечно трајање, буде нарушена због свакодневних и пролазних потреба.

Не могу а да не наведем у истом духу написан текст за-

вршног одељка у глави Историја студеничке ризнице, у којем М. Ш. казује следеће: „Још једном изражавам искрену наду да ће се због неутољиве жеђи за духовним вредностима открити мудрији и целисходнији начин за решење питања насушне потребе за здравом водом а Студеница наставити да траје у својој ничим не нарушеној лепоти.“

Верена Хан

НАУЧНИ СКУП „МИГРАЦИЈЕ НА БАЛКАНУ ОД ПРАИСТОРИЈЕ ДО ДАНАС“

Априла 1988. године на Калифорнијском универзитету у Санта Барбари одржан је међународни научни скуп о миграционим кретањима на Балкану кроз векове.

Скуп је организовало Одељење за историју овог универзитета на основу споразума о научној сарадњи са Балканолошким институтом САНУ.

Учествовало је по осам научника са југословенске, односно америчке стране. Делегацију Балканолошког института предводио је њен тадашњи директор академик Радован Самарџић. Чланови су били: Никола Тасић, Драгољуб Драгојловић, Драгослав Антонијевић, Веселин Буретић, Бурица Крстић и Милан Ст. Протић. Као гост учествовао је и професор Драгољуб Живојиновић. Од америчких историчара на првом месту треба поменути професора Димитрија Борбевића главног организатора и домаћина скупа. Остали учесници су били: Марк Стефановић, Роберт Фрејкс (Robert Frakes), Хенрик Бирнбаум, Бариса Крекић, Линда А. Нелсон, Франк Ј. Фрост и Елзи Ивансич Данин (Elsie Ivancich Dunin).

Саопштења са скупа обухватила су огромно временско раз-

добље од прансторије до данашњих дана. Учесници чија се научна интересовања крећу од археологије и етнологије, преко античке историје и историје средњег и новог века, до савремених политичких кретања, успели су да, својим радовима, пруже вертикалну слику миграционих промена, њихових узрока и последица, које су обележиле читаву историју Балкана.

Научни скуп у Санта Барбари одржан је на енглеском језику. Многи студенти универзитета, као и публика заинтересована за ову тему, редовно су присуствовали раду скупа. Последег дана сала у којој је симпозијум одржан била је мала да прими све оне који су желели да чују разговор којим је скуп закључен.

Овај скуп има вишеструки значај за Балканолошки институт САНУ. Прво, дошао је као последица споразума о сарадњи са једним угледним америчким универзитетом, што је само по себи успешан потез, врло редак у југословенским условима. Друго, пружио је прилику да о једној изузетно значајној теми историје Балкана говори читав низ стручњака и да се на најбољи начин представи америчкој

научној јавности. И треће, скуп у Санта Барбари омогућио је ближе упознавање и размену мишљења са познатим америчким историчарима. Овде треба истаћи да је као гост на скупу присуствовао један од најутицајнијих америчких стручњака за савремену историју источне Европе, Анђеј Корбонски, професор Калифорнијског универзитета у Лос Анђелесу.

Као резултат ове плодноне сарадње, у Београду су, у посеб-

ној књизи објављени научни радови са скупа у издању Балканолошког института и Просвете.

У укупној међународној делатности Балканолошког института САНУ, сарадња са Калифорнијским универзитетом у Санта Барбари представља још један успешан корак. Остаје, стога, реална нада и очекивање да ће се ова сарадња са истим успехом наставити и у будућности.

Милан Ст. Протић

ЈЕРЕТИЧКИ ПОКРЕТИ И ДЕРВИШКИ РЕДОВИ НА БАЛКАНУ

Међународни научни скуп, Београд, 17—19. април 1989.

На југоистоку Европе јеретички покрети су били у прошлости, а и данас су, присутни готово у свим облицима у којима су се јављали у тако великим религијама попут хришћанства и ислама; многи од њих су, штавише, поникли управо на Балкану, ту се развијали и бивали сурово гущени. Балканолошки институт САНУ организовао је велики међународни скуп са жељом да се научно расветли ова недовољно позната појава духовног живота на Балкану. При том је, као једну од основних идеја скупа, организатор истакао покушај трагања за континуитетом у мистичкој мисли: од средњовековних хришћанских јереси, преко оснивања и деловања дервишких редова, све до савремених струјања у исламу. Широки хронолошки оквир и интердисциплинарни приступ отворили су могућност да се чују различита мишљења а поједини проблеми обраде свестраније. Пошто су исламски мистички покрети били мање проучавани, а трају и данас, пружено је сразмерно више простора расветљавању њихове улоге на тлу Балкана.

Скуп је отворио председник Организационог одбора, академик

Радован Самарџић. Први део је био посвећен хришћанском мистицизму: Владета Јеротић, *Психолошки приступ дуалистичким покретима*, Драгољуб Драгојловић, *Есхатологија средњовековних дуалиста*, Мирјана Татић-Бурић, *Мистични логос и његова слика*, Слободан Благојевић, *Гностицизам*, Петер Рокаи, *Флагеланти на тлу Југославије и суседних земаља у средњем веку*, Драгослав Антонијевић, *Мистика у обреду анастенарија*, Вера Стојчевска-Антић, *Мистични елементи у неким општехришћанским и локалним хагиографијама*, Љубинко Раденковић, *Апокрифне молитве и закљичања у црквенословенској књижевности*, Бојан Јовановић, *Мистичко искуство и идеја месијанства*. Потом су следила два реферата о јеврејским јеретичким покретима: Еуген Вербер, *Поглед на јеврејске хетеродоксне покрете*, Александар Матковски, *Јеврејски јеретички покрети у Македонији у османском периоду*. Исламски мистицизам обрадили су: Дарко Танасковић, *Стање проучавања дервишких редова у Југославији*, Thierry Zarcone, *Les cimetières de tekke come source pour la connaissance des ordres des derviches*, Natha-

<http://www.balcanica.rs>